

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-6450/2013. számú ügyben**

Előadó: dr. Regényi Eszter

Az eljárás megindítása

A Délmagyar.hu 2013. szeptember 9-i tudósítása szerint megbilincselve állítottak elő a rendőrök Budaörs területéről két egyetemistát, majd az egyiket személtelésért, a másikat azért sújtotta a Budaörsi Rendőrkapitányság 50-50 ezer forintos bírsággal, mert nem tudta személyi igazolványát bemutatni. A két fiatalember az M7-es autópálya budaörsi pihenőhelyénél szeretett volna stoppolni. Közben a közeli gyorsétteremben vásárolt ételt fogyasztották a főben ülve. Ennek során két rendőr igazoltatni akarta őket. Az egyik fiatalnál nem volt személyi igazolvány, csak diákigazolvány. A rendőrök a fiúkat felszólították a főben elszórt szemét felszedésére is. Ők azt állították, hogy a szemetet nem ők szórták szét, ezért annyit mondtak, hogy "ne már". A rendőrök ekkor bilincseltek meg, majd állították elő őket a Budaörsi Rendőrkapitányságra. A kapitányságon kb. 30 percet töltöttek, majd 50-50 ezer forint bírság befizetésére kötelező csekket kaptak. A cikk szerint a rendőrök a csekket azzal a megjegyzéssel adták át nekik, hogy "örüljenek, hogy nem vertük meg magukat".

Figyelemmel arra, hogy a rendelkezésemre álló információk alapján az ügyben több alapvető jog sérelme veszélyének a gyanúja is felmerült, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 18. § (4) bekezdése alapján – hivatalból – vizsgálatot folytattam. Annak során tájékoztatást, valamint a vonatkozó dokumentumok megküldését kértem a Pest Megyei rendőrfőkapitánytól.

Az érintett alapvető jog(ok)

- A jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelménye (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”)
- A tisztességes eljáráshoz való jog (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.*”)
- A személyes szabadsághoz való jog (Alaptörvény IV. cikk „*Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.*”)
- Az élethez és az emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk „*Az emberi méltósághoz való jog sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.*”)
- A jogorvoslathoz való jog (Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti*”)

Az alkalmazott jogszabályok

- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat)
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.)

A megállapított tényállás

A Pest Megyei rendőrfőkapitány válasza

2013. június 29-én a Budaörsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály, Járőr és őrszolgálati Alosztályának járőrvezetője és járőre, 12.00 óra körül intézkedés alá vonta a Budaörsi Garibaldi utca, McDonalds étterem bejárata mellett látszólag ittas állapotban, fűben fekvő fiatalokat.

Az intézkedés megkezdésekor a járőrvezető és a járőr a napszaknak megfelelően köszönt és személyazonosság igazolására szólította fel a fiatalokat, akik – ruházatukból és magatartásukból, kommunikációjukból következtethetően – ittas vagy bódult állapotban voltak. Az egyik fiatal felállt és a kezében lévő zacskót eldobta. A járőrvezető ismételt felhívta a figyelmét, hogy rendőri intézkedést kezdett vele szemben és határozottan felszólította, hogy az általa eldobott zacskót vegye fel és dobja a szemetesbe. A fiatalember a „menjetek a picsába, ti nem is vagytok igazi rendőrök, biztos árendőrök vagytok, akik zsebre dolgoznak” kijelentéseket használva, hözöngő, agresszív magatartást tanúsítva, megindult a járőr irányába. A járőrvezető felhívta, hogy ne akadályozza a rendőri intézkedést, ellenkező esetben előállítja. Tekintettel arra, hogy az intézkedés alá vont személy továbbra sem igazolta magát és a szemetet sem volt hajlandó felvenni, a járőrvezető úgy döntött, hogy intézkedésének érvényt szerezzen, előállítja őt. Tekintettel arra, hogy a rendőri intézkedés helyszíne állampolgárok által sűrűn látogatott parkoló volt (az intézkedés során is kb. 25-30 ember tartózkodott a közelben), a rendőrök nem kívánták közterületen folytatni az intézkedést. Ezért döntöttek az előállítás mellett. Döntésük során figyelembe vették az emberséges bánásmód azon elvárását is, hogy a ruházat és csomag átvizsgálást ne közterületen, jelentős érdeksérelmet okozva végezzék.

A járőrvezető a főkapitányi vizsgálat során történt személyes meghallgatásakor úgy nyilatkozott, hogy szerinte a fiatalembereknél akár kábítószer is lehetett. A gépjárműbe történő beültetés előtt részleges ruházatátvizsgálást hajtott végre, amely kizárólag a támadó eszközök feltalálására korlátozódott. A másik fiatal a rendőri intézkedés időtartama alatt végig a fűvön ült, majd amikor az első fiatalembert a szolgálati gépkocsiba elhelyezték, felszólította a másikat személyazonosságának igazolására. Ezt ő megtagadta a „nem hallottad, hogy nem adom át!” szavakkal. E fiatalembert, verbálisan agresszív stílusa miatt, támadásának megakadályozása érdekében megbilincseltek, majd őt is elhelyezték a szolgálati gépkocsiba.

A főkapitány szerint az egyik fiatal azzal, hogy a kezében lévő zacskót eldobta, vagyis szemetelt, míg a másik személyazonosságának igazolását megtagadta, szabálysértést követett el.

Az előállítás a két fiatal személyazonosságának megállapítása, míg a bilincs, mint kényszerítő eszköz használata – figyelemmel az intézkedés alá vont személyek ittaságára, valamint magatartására – az esetleges támadás megakadályozása céljából volt szükséges. A látszólag ittas állapotban, agresszív magatartást tanúsító és szabálysértést elkövető személyek adatainak megállapítása a helyszínen nem volt lehetséges. Tekintettel az eset körülményire, az előállítás és a bilincshasználat törvényi feltételei fennálltak.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szabályozza a rendőri intézkedések arányossági követelményeit. Ezen rendelkezés szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A járőrvezető, mint az intézkedést vezető rendőr, az állampolgárok látszólagos ittasága, valamint magatartása miatt a hivatkozott arányossági követelményeknek eleget tett, a két állampolgár megbilincselése jogszerű volt.

A kötelező mértékű helyszínbírságok kivételével a helyszínen kiszabható bírság összegét az intézkedést végrehajtó rendőr határozza meg. A helyszínbírság összege 5000 Ft-tól 50.000 Ft-

ig terjedhet. A konkrét ügyben a rendőrök a bírság kiszabása során azért alkalmazták a maximális 50.000 forintos pénzbüntetést, mert figyelembe vették az eljárás alá vont személyek kihívóan agresszív, verbális, a rendőri intézkedéssel szembeni tiszteletlen magatartását, valamint folyamatos sértő, diszkrimináló megnyilvánulásait. Figyelembe vették továbbá a büntetés személyre szabását, hogy megelőzzék a jövőbeli hasonló vagy súlyosabb jogsértések elkövetését. A helyszíni bírság kiszabása során sem tárt fel jogszerűtlenséget és szakszerűtlenséget a belső vizsgálat, az – tekintettel az intézkedés körülményeire – a szankcionálandó magatartással arányos volt.

A parancsnoki kivizsgálás során nem merült fel arra vonatkozó információ, hogy az intézkedő rendőrök az „örüljenek, hogy nem vertük meg magukat” kijelentést tették volna. A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésről szóló jelentésből kimaradt azonban a bilincselésről szóló rendőri intézkedés, annak használatára egyedül az előállított személyek nyilatkozatait tartalmazó dokumentum utal. A személyi szabadságot korlátozó intézkedésről a jelentést nem a járőrvezető, hanem a kezdő, beosztott járőr írta meg, amit a járőrvezető elolvasás nélkül aláírt. A Magyar Köztársaság Rendőrsége járőr-és őrszolgálati szabályzatáról szóló 22/1997. ORFK utasítás 10. és 11. pontja szabályozza a járőrvezető feladatát. A járőrvezető a szolgálat teljesítése során a járőrtárs előjárója. A járőrvezető a járőrszolgálat teljesítése során felelős többek között a részére meghatározott szolgálati okmányok szabályos vezetéséért, a jelentések, feljelentések elkészítéséért. A vizsgált ügyben a járőrvezető – a szabályzattal ellentétben – nem saját kezűleg készítette el a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentést, hanem azt rábízta beosztott járőrtársára, de az abban szereplő adatokat át sem nézte, ellenőrzés nélkül aláírta. Ezért megállapították a járőrvezető fegyelmi felelősségét, és a kapitányságvezető őt – a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 123. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltak szerint – a soron következő rendfokozatba történő előléptetés várakozási idejének 2 évvel történő meghosszabbítása fegyelmi fenyítésben részesítette.

Egyik fiatal sem élt a rendőri intézkedéssel szemben panasszal. Az előállításhoz szükséges nyilatkozaton, illetve igazoláson ezt aláírásukkal igazolták.

A helyszíni bírsággal kapcsolatban azonban 2013. július 10-én a Budaörsi Rendőrkapitányságra érkezett, az igazoltatáskor csak diákigazolvánnyal rendelkező fiatalember édesapjának levele, melyben kérte a Budaörsi Rendőrkapitányság vezetőjét, hogy „vizsgálja felül kollégái egyik múlt szombati döntését”, mert vitatja a fiával szemben kiszabott bírság összegét és jogszerűségét. Kérelmét a kapitányságvezető megvizsgálta és a 2013. július 22-én kelt levelében tájékoztatta őt arról, hogy a Szabs. tv. 99. § (3) bekezdése alapján a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.

2013. július 24-én kelt levelében a másik fiatal maga kérelmezte a bírság mérséklését, illetve közérdekű munkával történő megváltásának biztosítását. Őt 2013. július 29-én kelt levélben tájékoztatták a közérdekű munkával történő megváltás szabályairól, valamint arról, hogy a helyszíni bírság mérséklésére, illetve részletfizetésre nincs lehetőség.

Az előállítás során a fiatalember az előállításról szóló igazolás igénylése, valamint a jogorvoslati lehetőségeikről, a személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel kapcsolatos panaszjogokról, az előállítás tényéről a tájékoztatást megkapták.

A 2013. június 29-én végrehajtott előállításról készült jelentések

A 2013. június 29-én végrehajtott előállításról készült jelentések szerint a két fiatalemberrel szemben a rendőrök igazoltatás (Rtv. 29. § (1) és 30. § (1). bek.), igazoltatott személy átvizsgálása (Rtv. 29. § (4) bek.), személyi szabadságában korlátozott személy

átvizsgálása (Rtv. 31. § (1) bek.), magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítására (Rtv. 33. § (2) bek. a) pont) miatt jártak el. A személyes szabadság korlátozásának helye: 2040 Budaörs, Garibaldi utca, McDonalds étterem előtti terület. A jelentés szerint az intézkedés során kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor. Az intézkedés oka, hogy a két személy magát hitelt érdemlően igazolni nem tudta. A rendőrök *felszólították őket, hogy személyes adataikat diktálják be, amit rögzítettek az igazoltató lapon, majd az Ügyelet vezetőn keresztül mindkét személyt a Körözési Információs Rendszerben leellenőrizték. Megállapították, hogy egyik személy ellen sem volt élő körözés elrendelve.* Ezt követően közölték velük, hogy *személyazonosságuk megállapítása céljából előállítják őket a Budaörsi Rendőrkapitányságra, amit ők megértettek és tudomásul vettek.*

A kapitányságon leellenőrizték az előállított személyek által bediktált adatokat, melyek *a valóságnak megfeleltek.* 2013. június 29-én 12 óra 25 perckor sérülés és panaszmentesen szabadon bocsátották őket. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról és időtartamáról a tájékoztatást kiadták.

Az előállítás végrehajtásáról készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az előállítás jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Az egyik fiatal édesapjának jogorvoslati kérelme

Az édesapa szerint az tény, hogy fia csak a diákigazolványával tudta magát igazolni, nem volt nála a személyi igazolványa, azonban semmilyen „garázda ellenszegülést” nem valósítottak meg a fiúk, *nem tagadták meg a személyazonosságuk igazolását.* A fiúk a szemetelés vádját is tagadták. A helyszíni bírság kiszabásáról kiállított nyomtatványt azért írták alá, mert erre felszólították őket, de azzal nem voltak tisztában, hogy aláírásukkal mit ismernek el.

A járőrvezető szeptember 5-i jelentése a június 29-i intézkedésekről

A két személy az étterem mellett, a lépcső alatt, látszólag ittas állapotban feküdt. A járőrvezető melléjük lépett és – a személyazonosságuk megállapítása céljából – felszólította őket, hogy igazolják magukat. Mindkét személy agresszív, fellengzős, indulatos magatartást tanúsított, közölték "menjtek a picsába, ti nem is vagytok igazi rendőrök, biztos árendőrök vagytok, akik zsebre dolgoznak". A járőrvezető az intézkedés alá vont személyekkel közölte nevét, jelvény számát, rendfokozatát, beosztási helyét és az intézkedés célját. Ezek után sem voltak hajlandóak részére átadni az okmányaikat. Az egyikük a kezében tartott papírzacskót eldobta. A járőrvezető felszólította, hogy a szemetet vegye fel és azt helyezze a szemetesbe. Ennek a fiatal többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget, hanem támadólag megindult a járőrvezető felé, megemelte a kezét és közölte, hogy „nekem te nem durrogsz”. Ekkor a járőrvezető felszólította, hogy fejezze be tevékenységét, aminek a fiatal nem tett eleget. Ezért a járőrvezető közölte, hogy testi kényszert és bilincset fog alkalmazni, mely a tanúsított agresszív magatartás miatt meg is történt. Közölte a járőrvezető azt is, hogy előállítja személyazonosságának megállapítása érdekében. A fiatalembert – ruházata átvizsgálását követően – beültették a szolgálati gépjárműbe, majd társát akarták igazoltatni.

Az igazoltatás alá vont másik fiatal közölte, hogy „nem hallottad, hogy nem adok át semmit, mivel ti árendőrök vagytok.” Erre a járőrvezető ismét felszólította, hogy adja át személyazonosító igazolványát, melynek a fiatal nem tett eleget. A járőrvezető e személlyel szemben is testi kényszert és bilincset alkalmazott, ruházatát átvizsgálta. Nála vágó-szűrő, fegyvernek látszó tárgyat nem talált, de semmilyen személyét igazoló okmányt sem. A járőrvezető közölte vele is, hogy elő fogja állítani a Budaörsi Rendőrkapitányságra személyazonosságának megállapítása céljából, melyet a fiatal ismételt hangos káromkodással

fogadott: „ti nem visztek bennünket sehova faszkalapok”. Ezt követően – az Rtv. 48. § alapján – bilincset alkalmaztak vele szemben, ami 11 óra 55 perctől 12 óra 05 percig tartott. Az előállított személyeken sérülés nem keletkezett.

A bilincs használata azért volt indokolt, mivel az intézkedés során mindkét személy agresszíven, támadólag lépett fel, tartani lehetett támadásuktól, szökési kísérletüktől. Az előállítás során a járőrautóban az előállított személyekkel szemben minden esetben bilincset kell alkalmazni, mivel csak így szállíthatóak. A köztisztasági és a személyazonosság igazolásával kapcsolatos szabálysértés esetén a kiszabható helyszíni bírság összegét az intézkedő rendőr határozza meg, mely 5000 Ft-tól 50.000 Ft-ig terjedhet.

Az intézkedés végén mindkét személyt sérülés és panasz mentesen szabadon bocsátották. Az általuk elmondottak, hogy "örüljenek, hogy nem vertük meg magukat" mondat nem hangzott el. A járőr szerint az intézkedés során végig tisztelettudóan, a helyzethez mérten megfelelő hangnemben intézkedtek, a kellő felvilágosítást megadták.

A budaörsi rendőrkapitány szeptember 10-i jelentése a rendőri intézkedés kivizsgálásáról
„Általánosságban megállapítható, hogy nevezett r. zászlós (ti. járőrvezető) szorgalma a kellő szakmai tudással nem párosul. A parancsnoki eligazításon elhangzottakat nem veszi figyelembe, ezért írásos munkája állandó parancsnoki felügyeletet igényel.”

A rendőrkapitány a jelentésben rögzítette, hogy fegyelmi eljárás keretében kívánja tisztázni az eset összes körülményét. Ennek ellenére azonban már az elsődleges parancsnoki kivizsgálás alapján megállapította, hogy a legnagyobb összegű helyszíni bírság kiszabása túlzott volt. Rámutatott arra is, hogy a rendőri intézkedés jogszerű volt, azonban szakszerűség szempontjából nem volt követelményszintű a feladat végrehajtása. A vizsgálat befejezéséig intézkedett a járőrvezető helyszíni bírság felhatalmazásának a bevonására is.

A járőrvezető ellen indult fegyelmi eljárás során tanúként meghallgatott járőr szeptember 17-i meghallgatásáról szóló jegyzőkönyv

Járőrszolgálatuk teljesítésekor a Budaörsi Mc Donald's előtt mentek el. Ott két állampolgárt láttak meg. Az egyik az étterem bejáratához közel az útpadkán ült, a másik állt. *Közvetlen környezetük tele volt szeméttel* (üres ételes zacskók, sörös dobozok). A járőrök szóltak nekik, hogy dobják ki a szemetet a kukába, de ők ezt nem tették meg. A rendőrök ekkor kiszálltak a gépkocsiból, odamentek hozzájuk és megkérték őket, hogy igazolják magukat, amit a fiatalok nem tudtak megtenni. Személyazonosságuk megállapítása céljából mindkét személyt előállították a Budaörsi Rendőrkapitányságra. Az előállítás során bilincset használtak, mert a fiataloknak alkohol szaguk volt, és tartani lehetett szökésüktől, valamint attól, hogy kivonják magukat a rendőri intézkedés alól. Az intézkedés során a fiatalok arrogánsan viselkedtek, *de trágár szavakat nem használtak*, inkább lenézők voltak az intézkedő rendőrökkel szemben.

A rendőrkapitányságon, megnézték a fiatalok személyi adatait, *azok az általuk bementetettakkal megegyeztek*.

A járőr elkezdte írni a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentést. A jelentésírás közben a számítógép sokszor lefagyott, a közterületi szolgálat miatt pedig igyekezniük kellett, hogy újra a területen legyenek. A jelentés kinyomtatása után azt az előállított személyek gond nélkül aláírták, a két helyszínbírság csekket átvették, majd távoztak. Sem a helyszíni bírságolás, sem a bilincselés ellen nem tettek panaszt, a szabálysértést elismerték. A rendőrök tájékoztatták őket, hogy miért bírságolták meg őket, meddig kell befizetniük annak összegét.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

Feladat- és hatáskörömet, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdésének f) pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint rendvédelmi szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdése, továbbá a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 4. § (1) bekezdése értelmében a vizsgálattal érintett rendőrség rendvédelmi szerv, tevékenységének vizsgálatára tehát kiterjed a hatásköröm.

2. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, tárgyilagos és semleges módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget megbízatásának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztosok következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V.11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság követelményéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.¹ Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek is csak a jog által meghatározott keretek között fejthetik ki a tevékenységüket.²

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék*. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. *„A tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni.”* (6/1998. (III.11.) AB határozat és 14/2004. (V.7.) AB határozat)

¹ 9/1992. (I. 30.) AB határozat

² 56/1991. (XI.8.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye.³ Álláspontom szerint a jogállamiság és a tisztességes eljárás követelményének nemcsak szabályozási szinten, de a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

Az Alaptörvény II. cikke alapján az *emberi méltóság* sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A korábban irányadó és az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi étellel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az Alaptörvény az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben abszolút tilalmakat fogalmaz meg. Ezek értelmében senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.

Az Alaptörvény IV. cikke szerint „*Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.*” „*A személyes szabadságtól való megfosztás abban az esetben törvénytelen (jogellenes, önkényes), ha nem a törvényben meghatározott okból és nem a törvényben meghatározott eljárás alapján történt. (...) A személyes szabadságnak jogszerű (törvényes) elvonása is okozhat alaptalan sérelmet. Az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányosnak, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos.*” [66/1991. (XII. 21.) AB határozat] A személyes szabadsághoz való jog érvényesülése vizsgálható valamennyi – a személyes szabadságot valóban érintő – állami intézkedés alkotmányossági megítélésekor. (...) A személyes szabadsághoz való jog érdemben felhívható valamennyi, a mozgás és a helyváltoztatást is korlátozó jogszabály alkotmányossági megítélésekor. [36/2000. (X. 27.) AB határozat]

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.* Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében, a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesüléséhez a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis az is szükséges, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. A jogorvoslathoz való jognak az Alaptörvényben való garantálása a rendes jogorvoslatra vonatkozik. A jogorvoslathoz való alapvető jog lényeges tartalma kiterjed a jogorvoslati lehetőségről vagy annak hiányáról való tájékoztatásra is. A tájékoztatási kötelezettséget az egyes eljárási kódexek is kiemelik, mintegy hangsúlyozva, hogy a jogorvoslatról való tájékoztatás nem múlhat az egyes hatóságok mérlegelésén, belátásán.

3. Az ügy érdemében

Mindenekelőtt azt állapítottam meg, hogy nem csupán az érintett fiatalok és a rendőrség nyilatkozatai térnek el egymástól, hanem az együtt intézkedő két járőr nyilatkozatai is több ponton ellentétesek. A budaörsi rendőrkapitány elfogadta a járőrvezető állításait, de nem tért ki a két rendőr állításai közötti ellentmondás feloldására. Kizárólag a bilincs használatával kapcsolatban állapította meg, hogy azt a rendőri jelentés nem tartalmazza. A jelentések tényszerűségét, hitelességét más szempontból nem kérdőjelezte meg.

---

³ 14/2004. (V. 7.) AB határozat

Az igazoltatás

A járőrvezető az igazoltatás előzményeként azt rögzítette jelentésében, hogy a fiatalok a McDonalds étterem bejárata mellett, látszólag *ittas állapotban, a fűben feküdtek*. Véleménye szerint a fiatalok „ruházatukból és magatartásukból, kommunikációjukból következtethetően ittas vagy bódult állapotban voltak.” Az intézkedés megkezdésekor a napszaknak megfelelően köszöntek és a személyazonosság igazolására szólították fel a fiatalokat.

A 2013. június 29-i rendőri jelentések az intézkedésekről azt tartalmazzák, hogy az igazoltatást az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja és a 30. § (1) bekezdése alapján foganasították. Az Rtv. 29. § (1) bekezdés szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a *közrend, a közbiztonság védelme* érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A 30. § (1) bekezdés alapján a rendőrség a *fokozott ellenőrzés* keretében intézkedik: a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján azonban fokozott ellenőrzés a vizsgált intézkedés idején nem állt fenn.

A fegyelmi eljárás keretében meghallgatott járőr az igazoltatással kapcsolatban elmondta, hogy a Budaörsi McDonalds előtt mentek el szolgálati gépkocsival. Ott két személyt észleltek. Az egyik az étterem bejáratához közel *az útpadkán ült, a másik állt és a közvetlen környezetük tele volt szeméttel (üres ételes zacskók, sörös dobozok)*. Szóltak nekik, hogy *dobják ki a szemetet a kukába, de ők ezt nem tették meg*. Ekkor kiszálltak a gépkocsiból, odamentek hozzájuk és megkérték őket, hogy igazolják magukat. Az igazoltatással kapcsolatos *rendőri nyilatkozatok között fennálló ellentmondás feloldása ombudsmani eszközökkel nem volt lehetséges, ezért mellőztem alapvető jogot érintő visszasság megállapítását*.

Az előállítás

A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság szerint a fiatalok előállítására személyazonosságuk megállapítása miatt volt szükség. A 2013. június 29-i jelentések az előállítások indokaként az Rtv. 29. § (4) bekezdésére és a 33. § (2) bekezdés a) pontjára hivatkoztak. Az Rtv. 29. § (4) bekezdése szerint a személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosság megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők. A 33. § 2 bekezdés a) pontja pedig kimondja, hogy a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

A járőrvezető vallomása szerint az a fiatal, akinél csak diákigazolvány volt *megtagadta* személyigazolványa átadását. A két fiatal szerint azonban diákigazolványát átadta a rendőröknek, adataikat mindketten bemondták, nem tagadták meg az együttműködést.

A 2013. június 29-i jelentésekben az szerepel, hogy a fiatalok *nem tudták* magukat hitelt érdemlően igazolni. A rendőrök mindkét személyt felszólították, hogy személyes adataikat diktálják be, amit rögzítettek az igazoltató lapon, majd az Ügyelet vezetőn keresztül ellenőriztek a Körözési Információs Rendszerben.

Megállapították, hogy egyikük ellen sem volt élő körözés elrendelve, illetve a kapitányságon kiderült, hogy az általuk bediktált adatok a valóságnak megfeleltek.

A fegyelmi eljárás keretében meghallgatott járőr azt állította, hogy a fiatalok *nem tudták* igazolni magukat, ezért személyazonosságuk megállapítása miatt állították elő őket a Budaörsi Rendőrkapitányságra. A rendőrkapitányságon ellenőrizték adataikat, azok a bemondottakkal megegyeztek.

A személyazonosság megállapításával kapcsolatos állítások ellentmondóak azon fiatal esetében, akinél csak diákigazolvány volt. A járőrvezető szerint megtagadta az együttműködést ebben a kérdésben; a járőr szerint a fiatalok együttműködtek, de nem tudták igazolni magukat; a fiatalok szerint pedig együttműködött, de nem volt nála személyi igazolvány, csak diákigazolvány. Az együtt intézkedő rendőrök nyilatkozata tehát egymásnak ellentmond, de az egyikük előadása az intézkedésekkel érintettek állításaival megegyező. Álláspontom szerint ez alapján az ellentmondás feloldható, az egybehangzó álláspontok pedig elsőbbséget élveznek.

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (Szltv.) 29. § (4) bekezdése szerint a polgár személyazonosságát – a személyazonosító igazolványon túl – az érvényes útlevelel vagy a kártyaformátumú vezetői engedély igazolja. A személyazonosítás céljából – jogszabályban meghatározott kivételekkel – a polgár nem kötelezhető más okmány bemutatására. E jogszabály értelmében csak az útlevelel és a kártyaformátumú jogosítvány helyettesítheti a személyi igazolványt, a diákigazolvány nem alkalmas a személyazonosság hitelt érdemlő igazolására.⁴

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja mérlegelési lehetőséget ad a rendőrnek arra, hogy előállítja-e vagy nem az intézkedés alá vont személyt. Előállíthatja azt, aki nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. A diákigazolvánnyal rendelkező fiatal tekintetében – bármelyik eset is állt fenn – a rendőr mérlegelési jogkörébe tartozott, hogy előállítja-e vagy sem.

Álláspontom szerint a vizsgált ügy körülményei – ti. a fiatal együttműködése, a diákigazolvány rendőröknek való bemutatása, élő körözésének hiánya – nem indokolták az előállítását.

A másik fiatal tekintetében is ellentmondásosak a rendőrség által rendelkezésemre bocsátott dokumentumok. A járőrvezető szerint *megtagadta* személyazonosságának igazolását, míg a 2013. június 29-i jelentés és a fegyelmi eljárás keretében meghallgatott járőr e kérdésben tett kijelentései szerint *nem tudta* magát igazolni. A fiatalok ezzel kapcsolatban külön nem nyilatkoztak. Ezt a fiataalt a személyazonossága igazolásával összefüggésben nem bírságolták meg. A bemondott adatai ellenőrzése az ő esetében is kizárta, hogy köröznék. Álláspontom szerint az ő előállítása is indokolatlan volt.

A bilincshasználat

A járőrvezető állítása szerint ittas, vagy bódult állapotban volt a két fiatal, trágár módon elküldték az intézkedni szándékozó rendőröket, agresszív stílusban beszéltek, az elsőként igazoltatott fiatal pedig hőzöngő, agresszív magatartást tanúsítva, megindult a járőr irányában. Az agresszív magatartás és a látszólag ittas állapot magában hordozta az *esetleges támadás lehetőségét*, ezért alkalmaztak bilincset.

---

⁴ A diákigazolvány a hallgatói jogviszonynak egy adott oktatási intézménnyel való fennállását igazolja, illetve bizonyos kedvezmények igénybevételeire jogosít.

A fiatalok médiának tett nyilatkozata szerint ellenszegülést csak annyiban tanúsítottak, hogy a mások által elszórt szemetet nem voltak hajlandóak összeszedni, illetve egyikük nem tudta bemutatni személyi igazolványát, csak diákigazolványát. Ez utóbbi fiatal édesapja a jogorvoslati kérelmében kiemelte, hogy fiánál valóban nem volt személyi igazolvány, de *együttműködő volt*, az adatait bediktálta, diákigazolványát átadta, ellenszegülést nem tanúsított.

A 2013. június 29-i jelentések szerint a fiatalok kérésre bediktálták az adataikat, melyek megfeleltek a valóságnak. A rendőrök tájékoztatták őket, hogy a személyazonosságuk megállapítása céljából mindkettőjüket előállítják, amit *ők megértettek és tudomásul vettek*. A jelentésből azonban kimaradt a bilincs, mint kényszerítő eszköz használatának a leírása.

A fegyelmi eljárás keretében meghallgatott járőr elmondta, hogy az előállítás során bilincset azért használtak, mert a fiatalokon alkohol szagot éreztek, továbbá, hogy megakadályozzák *szökésüket, a rendőri intézkedés alól* való kivonásukat.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályait az Rtv. 16. §-a rendezi. E szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Ezt a szabályt egészítik ki a Szolgálati Szabályzat 39. §-ában foglalt rendelkezések akként, hogy az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.

A bilincs alkalmazásának szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése tovább részletezi. „Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,

b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,

c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,

d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,

e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,

f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy

g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A két rendőr előadása cáfolja egymást: a járőr szerint a fiatalok nem használtak trágár szavakat, csak arrogánsak, inkább lenézők voltak. A személyazonosítás kérdésében együttműködtek, csak nem tudták magukat igazolni. A körülöttük lévő szemet kidobását ugyan megtagadták, de összességében a támadás veszélye kizárható volt. Szökésük veszélye indokolta a bilincs használatát.

A járőrvezető által elmondottak szerint viszont az egyik fiatal hözöngő, agresszív magatartást tanúsítva támadólag indult felé, így az esetleges támadás megakadályozása miatt szükséges volt a bilincs alkalmazása. A másik fiatal is agresszívan lépett fel. Ezen állítások – véleményem szerint – kizárnák, hogy a fiatalok szökni próbáltak volna.

A rendőri állítások ellentmondása miatt a rendőrség álláspontját nem tudtam elfogadni.

Amennyiben azonban fennállt volna a szökés vagy a támadás veszélye, bilincs csak akkor lett volna alkalmazható – figyelemmel az Rtv. 15. §-ában és a 16. § (1) bekezdésben foglalt arányosság követelményére, illetve a Szolgálati Szabályzat 39. §-ában előírt fokozatosság elvére –, ha a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre, vagy már eleve kilátástalan lett volna annak sikere. A járőrvezető azonban szeptember 5-i jelentésében úgy nyilatkozott, hogy a támadóan fellépő egyik fiattal közölte, hogy „testi kényszert és bilincset fog alkalmazni”, illetve a másikkal szemben „testi kényszert és bilincset alkalmazott”. Azaz a fokozatosság elve nem érvényesült, a testi kényszert és a bilincselést a járőrvezető egyszerre alkalmazta, meg sem kísérelte csak a kisebb korlátozással, a testi kényszerrel megtörni az állítólagos ellenszegülést, és nem csak ennek sikertelensége után alkalmazott bilincset.

Mindezek alapján – álláspontom szerint – a bilincs alkalmazására jogalap nélkül került sor, ami sértette a fiatalok emberi méltóságához és személyes szabadsághoz fűződő jogát.

A szemetelés miatt kiszabott helyszíni bírság

A járőrvezető állítása szerint az egyik fiatal a kezében lévő zacskót eldobta, és felszólításra sem vette fel, trágár szavakat használva, megkérdőjelezte a rendőri intézkedés jogszerűségét. Agresszív magatartást tanúsítva, megindult felé, akadályozta az intézkedés foganatosítását, nem igazolta magát.

Ezzel szemben a sajtónak nyilatkozó fiatalok szerint sajtburgert fogyasztottak a gyorsétterem előtti füben ülve, a rendőrök pedig a füben található, nem általuk eldobott szemét összeszedésére szólították fel őket.

A 2013. június 29-i jelentések a szemeteléssel kapcsolatban semmit sem tartalmaznak.

A fegyelmi eljárás keretében meghallgatott járőr pedig úgy nyilatkozott, hogy a két fiatal közül az egyik az étterem bejáratához közel, az útpadkán ült, a másik állt és a *közvetlen környezetük tele volt szeméttel*. Szóltak nekik, hogy dobják ki a szemetet a kukába, de nem tették meg. A járőrt a fegyelmi eljárás keretében az ügyel kapcsolatban teljes körűen meghallgatták, a fiatalok szemeteléséről mégsem nyilatkozott, csak környezetükben lévő szemetet említette meg, amely teljes mértékben megegyezik a fiatalok nyilatkozatával.

A jogorvoslati kérelmet megfogalmazó fiatal édesapja azt állította, hogy a fiúk nem szemeteltek.

A járőrvezető azon állítását tehát, hogy a fiatalok, vagy az egyikük szemetelt volna, járőrtársának az intézkedésről készített jelentése, és a fegyelmi eljárás keretében történt meghallgatásán tett kijelentései sem támasztják alá. Azt a fiatalok sem tagadták, hogy szemetes környezetben, területen ültek le enni, de ebből nem következik, hogy a szemetet ők dobták volna el.

Az intézkedést vizsgáló kapitányságvezetői jelentés szerint a járőrvezető szorgalma általában nem párosul kellő szakmai tudással, a parancsnoki eligazításon elhangzottakat nem veszi figyelembe, írásbeli munkája állandó parancsnoki felügyeletet igényel.

Mindezek alapján nem látom kétséget kizáróan bizonyítottnak a járőrvezető szemeteléssel kapcsolatos állításait, azt, hogy a szemetet a fiatalok, vagy egyikük dobta volna el.

A Szabs. tv. 196. § (1) bekezdése szerint, aki közterületen, közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetel, ezeket beszennyezi, (...)

szabálysértést követ el. Mindebből azonban nem következik, hogy szemetes környezetben való tartózkodás is szabálysértés lenne.

Álláspontom szerint megalapozatlan volt az egyik fiatal közterületen történő szemetelés szabálysértése miatt helyszíni bírsággal sújtani, melynek következtében sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.

A személyazonosság igazolásának megtagadása miatt kiszabott helyszíni bírság

A járőrvezető szerint az egyik fiatal megtagadta, hogy igazolja magát, a másik pedig, hogy személyi igazolványát átadja. A Szabs. tv. 207. § (1) bekezdése szerint, aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít, szabálysértést követ el.

A helyszíni bírság kiszabásáról annak a fiatalnak a részére kiállított nyomtatványon, akinél diákigazolvány volt, a tényállás rövid leírása és minősítése rubrikában: „*Szabs. tv. 207. § szem. azonosságát megtagadta*” beírás szerepel. A fiatalok szerint, bár nála csak diákigazolvány volt, azt átadta a rendőröknek, adataikat mindketten bemondták, nem tagadták meg az együttműködést. Ezt alátámasztja, hogy bediktált adataik a Körözési Információs Rendszerben való ellenőrzés során igaznak bizonyultak, sőt a fegyelmi eljárás keretében meghallgatott járőr is így nyilatkozott.

Mindezek következtében a járőrvezető állításait nem tartom életszerűnek. Egyébként amennyiben a fiatalok megtagadták volna az együttműködést, illetve személyazonossági igazolványuk átadását, mindkettejüket meg kellett volna bírságot, nem csupán azt, akinél diákigazolvány volt. A fentiek alapján megállapítom, hogy a csak diákigazolvánnyal rendelkező fiatal helyszíni bírsággal sújtása sértette a *tisztességes eljáráshoz való jogának az érvényesülését.*

Rendőri kijelentések a fiatalok szabadon bocsátásakor

Azzal kapcsolatban, miszerint a fiatalok szabadon bocsátásakor a rendőrök "örüljenek, hogy nem vertük meg magukat" kijelentést tették, jelentésem nem tartalmaz megállapításokat. Ennek oka, hogy a kijelentés elhangzását utólag ombudsmani eszközökkel nem lehetett kétséget kizáróan sem cáfolni, sem bizonyítani.

A jogorvoslathoz való jog

A diákigazolványát bemutató fiatal édesapjának felülvizsgálati kérelme – az érkeztető bélyegző szerint – 2013. július 10-én érkezett a budaörsi kapitányságra. Az édesapa levele szerint fia a budaörsi McDolands étteremben (az autópálya mellett az Agip kútnál) vásárolt hamburgert egy barátjával, amit az étterem előtt fogyasztottak el. Itt a rendőrök személyazonosságuk igazolására szólították fel őket, amit fia csak a diákigazolványa átadásával tudott megtenni, mivel nem volt nála a személyi igazolványa. Barátját szemeteléssel vádolták meg, amit a fiúk tagadtak. Mindkettőjükkel szemben 50.000 Ft-os bírságot szabtak ki, amit fia barátja vitatott, ezért bevitték a budaörsi rendőrkapitányságra, majd 10-15 perc elteltével szabadon engedték őket. *Felszólították őket, hogy a rendőrök által elkészített dokumentumokat írják alá, amit megtettek, de nem voltak annak tudatában, hogy ezzel mit ismernek el. Szerinte nem valósult meg a személyazonosság igazolásának megtagadása. Semmilyen garázdaságot, ellenszegülést nem követtek el,* ezért a kiszabott bírság, de maga az eljárás is megalapozatlan volt.

A másik fiatal 2013. július 24-i keltezéssel maga írt kérelmet a rendőrkapitányságra, amelyben a bírság mérséklését, ill. közmunkával történő kiegyenlítésének engedélyezését kérte.

A Budaörsi Rendőrkapitányság vezetője az édesapját július 22-én, az önállóan eljáró fiataalt pedig július 29-én arról tájékoztatta, hogy mivel a szabálysértés elkövetését, a helyszíni bírság kiszabását a fiatalok aláírásukkal tudomásul vették, így jogorvoslatnak nincs helye.

Az Szabs. tv. 99/A. §-a következőképpen rendezi a helyszíni bírságolás hivatalbóli és kérelemre történő felülvizsgálatát:

„99/A. §⁵ (1) Ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy hivatalból eljárva megállapítja, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint *jogszabályt sért*, a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy a *döntését módosítja vagy visszavonja*. A döntést közölni kell azzal, akivel szemben a helyszíni bírságot kiszabták.

(2) A helyszíni bírsággal sújtott személy is kérheti – a döntéstől számított *harminc napon belül* – hogy a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy az (1) bekezdés szerint hivatalból vizsgálja felül a döntését, ha utóbb észleli, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért. Ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy ez alapján megállapítja, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja. Ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy azt állapítja meg, hogy a döntés módosításának vagy visszavonásának nem állnak fenn a feltételei, a helyszíni bírsággal sújtott személyt tájékoztatja álláspontjáról. A helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy az erre vonatkozó bejelentés megtételétől számított tizenöt napon belül módosítja vagy vonja vissza a döntését, illetve tájékoztatja a helyszíni bírsággal sújtott személyt.

(3) Az (1) bekezdés szerinti eljárás lefolytatására – az Alkotmánybíróság határozata alapján indított eljárás kivételével – a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy csak egy ízben, a döntés közlésétől számított *hat hónapon* belül jogosult, ha döntése a) a 2. § (4), (5), (7) és (8) bekezdésébe, 39. § (2) bekezdésébe, 83. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjába, valamint a 99. § (2) és (7)-(9) bekezdésébe ütközik, b) kormányrendeletben meghatározott, a helyszíni bírság kötelező mértékére vonatkozó rendelkezésbe ütközik, feltéve, hogy a kiszabott bírság a kormányrendeletben meghatározottnál magasabb összegben került megállapításra.

(4) A helyszíni bírság módosítására a (3) bekezdés b) pontjában és a 99. § (7)-(9) bekezdésében foglalt esetben és kizárólag a meghatározott összegnek megfelelő bírságösszeg megállapítására van lehetőség.

(5) A helyszíni bírság módosításáról vagy visszavonásáról hozott döntés ellen, illetve a (2) bekezdés szerinti tájékoztatás ellen nincs helye jogorvoslatnak.”

A Szabs. tv. 83. § (1) bekezdése a) pontja alapján a szabálysértési eljárást határozattal meg kell szüntetni, *ha a cselekmény nem szabálysértés*.

Megállapítom, hogy a Budaörsi Rendőrkapitányságnak a Szabs. tv. 99/A. §-a alapján meg kellett volna vizsgálnia a szóban forgó helyszíni bírságolásokat. Ennek elmaradása visszásságot okozott a jogorvoslati jog érvényesülésével összefüggésben.

Intézkedéseim

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok orvoslása és jövőbeni bekövetkezése lehetőségének a megelőzése érdekében – az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján – *felkérem a Pest Megyei rendőrfőkapitányt*, hogy

– hívja fel a Budaörsi Rendőrkapitányság illetékes állományának figyelmét arra, hogy – annak garanciális jelentősége miatt – az igazoltatás, az előállítás és a bilincshasználat során maradéktalanul érvényesítsék Magyarország Alaptörvényében deklarált alapjogokat, valamint a vonatkozó jogszabályi előírásokat;

⁵ Beiktatta: 2012. évi CLXXXI. törvény 65. § (1). Hatályos: 2012. XII. 15-től.

– tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a vizsgált ügyben helyszíni bírsággal sújtott fiatalok az általuk befizetett bírság összegét visszakapják.

Budapest, 2013. december

Székely László sk.